

SAGASTI GAZTE, SAGASTI ZURI

Inazio Mujika Iraola

(1985eko Lizardi Sarian aipamen berezia jaso zuen).

*«Sagasti gazte, sagasti zuri
inguma atsegintokia iduri
elurte arian geldia!».*

LIZARDI

Bestela ez zait inporta.

Baina etxe hori inguratzen duen baratzeko harresi bajua ikusi orduko, kakalea sartzen zait. Eta inork ez daki, baina niri kakalea sartzen zait, Eguzkitzako leiho kristal gabekoa ikusten dudan bakoitzean.

Auzune guztirako telefono bakarra, gure etxean jarri zutenean, ixtantean sumatu nuen niri tokatuko zitzaidan lana. Eta niri bost ajola errekadistarena egin behar badut. Baina zenbait lekutara... Ezin...

Ez zen halere denbora gehiegi igaro, lehenengo abixua ematera joan behar izan nuen arte. Ordotik, etengabe nabil hara

eta hona errekadu emaile. Asteasuko txekor ixkoa Arrazpira ekarri behar dutela Santu Guztien egunerako; Intxurbiko agureak Leaburuko Joxe zain daukala Tolosako Agustinenean, ferrira joateko; Perretxekoei izeba monja datorkiela ata apeaderora bila azaltzeko kontuak; tabernako pedidoak eta beterinarioa datorrela Olateara inularreko zortzitan...

Oso gizon jatorra da beterinarioa.

Karameloak ematen dizkit. Eta amak «ez biezaio horrelakorik eman umeari Don Benantzio» esaten dio. Baina berak beti ekartzen dit zerbait eta orain ezkutuka ematen dizkit. «To, hau behiari ixitsa eusteagatik. Ez geo amari eakutsi» Eta amak ikusi aurretik, anixedun karamelo urdina luzatzen dit. Klaro, eske amak ikusiko balu, niri horrelakorik ez emateko esango bait lioke, baina berak ezkutuka luzatzen dizkit. Oso jatorra da Don Benantzio eta nik eskarrikasko esaten diot oso pozik bere kuartoele beltza martxan jarri aurretik.

Horregatik hartzen ditut gogoz beterinarioaren errekaduak; bestela ez lidake-eta karamelarik erregalatuko. Baina Eguzkitzarakoak...

Bestela ez zait inporta.

Baina etxe hori inguratzen duen baratzeko harresi bajua ikusi orduko, kakalea sartzen zait. Eta amak-eta ez dute koprenitzen, baina niri kakalea sartzen zait, Eguzkitzako leiho kristal gabekoa ikusten dudana bakoitzean.

Gainera, ama, jolasean gustora nabilenean etortzen zait jeneralean abixuarekin. «Inaxio, junari eztakit nora eta esaieki etxekoei halako eta halako» eta orduan hain juxtu, bada paro suertatzen ez nintzela lehenbiziko aldia izan eta ezin nik ezer egin. «Oraintxe jun ber al det?» eta amaren «bai» errukiberraren zain gelditzen naiz.

Baina baietza ez da nire zain egoten.

Niri, tabernarako abixuak gustatzen zaizkit bastante. Ez abixua emateagatik, ez. Igual bada pikoak, azeitunak edota melokotoia eta sagarra ere, ematen didateko baizik. «Klaro,

han denetarik daukateeta». Horrela esaten du aitak, han denetarik daukatela, alegia. «Baina geo oolki ordainetan ezin guk ezer askorik bueltatu...». Horrela esaten du aitak.

Baina niri, bastante gustatzen zait harantza joatea.

Eta gainera, harako abixua izanez gero, edozein adiskide suertatzen zait bidelagun.

Eta ez orain bezala Eguzkitzarako bidean... bakarrik...

Joxeluk behintzat, taberna hitza aditzen duen bakoitzean, ipurdia galtzen du nirekin joateko, «igual galduko balu eskola ikasteko!». Hori esaten dio señoritak bere amari Joxelurengatik, gustoko gauzekin ipurdia galtzen duen bezala, igual galduko balu eskola ikasten, alegia, beste oilar batek kantatuko liokela. Izan ere, beti bait dago izkina batetan kastigau, zinta arroxka ilean katiaturik duela eta guztiok farre egiten diogun bitartean. Baina hori bai, berak ipurdia galtzen du nirekin tabernara korrika batean heltzeko.

Baina ni nazkatu naiz! Basta dut!

Hurrengoan ez diot azeitunarik emango. Hor konpon diola! Tabernara bai ezta? Baina beste lekutara, zer? Orduan Luixa bakarrik prestatzen ez zait bada!

Eta Eguzkitzara ezta Luixa ere...

Nik koprenitzen diot bai. Eta nola beste guztietan beti prestatzen zaidan, bada barkatzen diot.

Ona da Luixa.

Eta gainera asko ikusi duenetakoa. Donostian ere izana omen da bere osabak-eta han bizi direlako. Eta Abuztuko Amabirjinetan joaten omen zaie egun batzuk pasatzera. Gainera, itsasoa ikusi omen du eta plaian bainatu. Eta gainera kaballitoetan ibili da eta gainera frunikular edo gora eta behera dabilen kajoi batetan ere.

Berak esaten dit, Tolosatik auzuneraino horrelako kajoi bat jarriko balute, diferentzia egingo lukela gureak, jendea

etorriko litzatekela-eta, kaletarrak... Baina malkartsuegia non-bait gurerrainokoa.

Eta karreterarekin hainbeste istilu ibili dituztenerako, zer ez lukete izango frunikularrarekin!

Ni oso triste jartzen naiz Abuztuko Amabirjinetan.

Ez dakit zergatik izango den.

Uste dut, Luixa maite dudalako dela. Hala esan dit Milianek. Eta Milianek asko daki ere, Eskolapiotan ibilia delako bi urtez.

Bai. Nik maite dudala uste dut.

Zergatik ikusten dudanean, bola bat bezala jartzen bait zait hemen barruan eta irrifarrez joaten natzaio diosala egitera. Berarekin nagoenean hitz-totelka hasten omen naiz behe-realakoan.

Horrela esaten dit Milianek. Eta Milianek asko daki. Bola-rena ere, berak esan zidan. Eta egia da. Zergatik Luixa ikusten dudanean, bola bat sentitzen dut-eta.

Luixak laguntzen nau Intxurbiraino sarritan; nahiz eta badakien ondo asko jakin ere, ordubeteko bidea badagoela Intxurbiraino. Berak, estrata bazterreko gerizondo japoniarra ikusteko joaten dela esaten dit. Asko gustatzen zaiola azukrea bezain txuria jazten denean.

Baina nik ez diot sinesten.

Gerizondoa, aste pare batez bakarrik egoten bait da txuriz jantzia. Gero gorrituz doa, azkenean berde soila geratu artean.

Eta neguan bilutsik...

Horregatik uste dut berak ere maite nauela ni, bestela ez litzateke Intxurbiraino nirekin etorriko. Hori esan dit Milianek eta Milianek asko daki, Eskolapioei esker. Nik ere joan nahi izan nuen Eskolapiotara, bi urtez besterik ez balitz Milian bezala, baina aitak muniziorik ez dagoela eta elizpeko eskola ttikira joan behar izaten dut. Nik, ordea, muniziorik

aurkituko banu, Eskolapiotara joango nintzateke, Milianek bezala asko jakiteko.

Asko bait daki Milianek.

Oraingoan, lagunak hasiak zaizkit zimintarioko paretetan bihotza eta fletxarenak dibujatzen Luixa eta bion izenekin. Baina niri igual-igual zait.

Ahora ke, Luixari, ez dakit... Zergatik bera gorri-gorria jartzen bait da hura leitzerakoan eta niri orduan sortzen zait maite ote nauen, ez ote naueneko zalantza. Baina «hi tontoa haiz» esaten dit Milianek «gorria jarriko eztekoa! Eztakik bestela lotsagabetzat hartuko genikela» Eta neuk ia gorria jarri behar ote dudan Luixa bezala, galdetzen dudanean, berak, mutilak beste kupeleko txotxetik atereak garela eta ezetz erantzuten dit.

Eta horregatik ez naiz gorria jartzen.

Milianek esan didalako...

Eta mutilak bada... beste kupelako txotxetik atereak garrelako, hain zuzen ere. Hori esaten dit Milianek eta asko daki; ez dut dudarik.

Atzo, esaterako, gure etxean egon zen naximendua jartzen eta berari okurritu zitzaion azukrearena. Elurraren ordeaz azukrea jartzearena, alegia.

Eta gezurrezko elurrak benetazkoari deitu izan balio bezala (nik ez diot enkargurik eman halere!) gaur goizean hasi da elur xehexheha, baina ugari-ugaria, ezeri-ezerian erortzen.

Beherealakoan loditu du.

Eta gu asko poztu gara. Aita-eta, ez ordea. Ez dira poztu. «Bideak ixten bazaizkigu ikusiko duzue» esan digu aitak, haserre antzean.

Baina niri igual zait bideak ixten bazaizkigu ere, zergatik erregeak berdin-berdin etorriko bait dira. Eta aurten, aspal-diko partez, nik eskatutako Niño Jexux hura ekarriko didate.

Eta pakea emango dut.

Hori esaten du amak behinik behin.

Nik txistorra mutur bana utziko diet Erregeei sukaldeko zintzailuaren gainean eta ezingo dute berriro Niño Jexux hura eramán. Hemen utzi beharko dute, nik pakea ematea nahi badute behintzat.

Joxeluk haber Erregetan sinesten ote dudán bota dit bur-laka bezala. Eta nik ez dakit zergatik dioen txorakeria hori.

Edo bai, badakit...

Berari ikatza ekartzen diotelako seguruago. Joxelu oso bihurria bait da! Nire amak eta bereak ere horrela esaten dute ahobatez, bihurria dela oso eta ez duela gauza zuzenik egi-ten, gaiztakeria besterik, eta horrela Jesusitoren bihotzari orratz-ak sartzen zaizkiola-eta... Ikatza ekarriko ez diote bada! Se-ñorítak ere horrela esaten du «gustoko gauzetan ipurdia gal-zen duen bezala, igual galduko balu eskola ikasten!». Era-negun ere, txerria hil genuen goizean, izotza egin zuen; eta han ibili zitzaigun izotz-kristalak puskatzen eta oinetakoak blai egiten. Gero sumina omen zuen hanketan eta nigarrez joan zitzaíen etxekoei, txerria hil genuen goizean.

Txerri gaixoa!

Nik ezin dut txerri-karraxirik jasan eta almohadapean jar-zen naiz ezer ez aditzeko. «Isitsatik heldu beharko diok» esan zidan aítak, bezperan tipola txikitzen ari zelarik, baina nik ez diot heldu nahi ,nahikoa nozitzen bait dut kakotik zin-tzilik ikusten dudanean, bizirik nola hiltzen duten ikusten ihar-duteko...

Baina gero odolkiak partitzen bai, ibiltzen naiz, oso gustora gainera, zergatik dirua eta gauza goxoak ematen bait dizkida-te baserrietan eta munizio asko sartzen badut eltxetxuan, igual Eskolapiotara joango naiz bi urtez besterik ez bada, Milian bezala. Oraingoz aítak ez bait du muniziorik, berak sobra ere, hori esaten du...

Eta gaur elurra egin duenean eta ohetik jaiki eta oilate-gialdea txuri-txuri ikusi orduko, iuff egin dut salto, kontentuz bete. Denbora asko daramat-eta elurrik ikusi gabe eta elurrarekin oso ondo nola pasatzen dudan bada iuff egin dut salto eta aitaren lepotik zintzilikatu naiz xaguxaharrak arboletatik bezala, eta «aita, elurra», «aita, elurra» egin diot karraxi nire larruan ezin kabituz, eta berak «beherealakoan nazkatuko haiz» bota dit «kaminoak ixten direnean... ikusiko dek orduan».

Baina nik ez dut uste nazkatuko naizenik.

Kalera atera naiz segidan, Milian, Niko, Luixa, eta besteen bila. Eta Osinetara abiatu garenean Milianek, aurrenak egiten duen arrastoetan zapaltzeko besteez ere, esan digu. Hartara ez dugula suminik izango.

Eta egia esan du.

Milianek asko ikasi bait du Tolosako Eskolapioetan. Baina Joxelu bihurria nola den, bada ez du kasorik egin eta berriz ere, eranegunekoa gutxi izan balu bezala, suminak harrapatu du. Eta bere amak ez du oinetarako haina egiten eta hanka moztuko diotela hurrengoan esan dio.

Eta deskuidatzen bada, moztu egingo diote, gainera...

Bere aita oso astoa delako-edo. Hori esaten du nireak, baina nik, ostera ezin diot ezer esan Joxeluri, aitak erabat debekatuta didalako: «Ezta attature Joxeluren aitarik Inaxio».

Eta ni besterik ez jakin, baina esanekoa izan.

Batez ere Erregeak Izaskundik behera jaisteko gertu diren garai hauetan...

Gaur gainera, apustua egin dugu Joxelu, Niko, Milian eta laurok Pixa egin dugu elur gainean eta irabazlea, elur gehiago urtuz, zulo inguru zabalagoa sortzen zuena genuen.

Luixak eta Kontxik egin dute juezarena.

Baina gu pixa egin bitartean ez zuten begiratu behar. Keba. Elizara begira jartzen ziren eta far algarak egiten zituzten kilimak balituzte bezala.

Kontxik, halere, tranpa egin du. Nik ikusi diot.

Baina ni lasai nago, niri ez dit ezer ikusi. Izatez gerotan Nikori... Berak irabazi du azkenean, beldurtzeko moduko zuloa eginez elur zuriaren gainean; belar agertu berritik, lurrin fina igotzen zelarik. Eta Joxeluk, «hoi dek maskurie, hoi» esan dio.

Eske egia da.

Egia izango ez da bada! Behintzat, bi harra terdiko ingurubira urtu du-eta. Harena bai maskuria!

Oso ondo pasatzen ari ginen denok elkarrekin, baina buketan hasi garenean eta hain juxtu eta behingoz, basta zen ni paro ez izatea ama etortzeko, telefonoa zela eta Eguzkitzara joan beharko nuela azalduz, begirada errukibera batez. Eta «oraintxe jun ber al det» galdetu diot bere ondorengo «bai» segurua, aldez aurretik igarriz.

Eta niri bestela ez zait inporta.

Baina etxe hori inguratzen duen baratzeke harresi bajua ikusi orduko, kakalea sartzen zait. Eta inork ez daki, baina niri kakalea sartzen zait, Eguzkitzako leiho kristal gabekoa ikusten dudan bakoitzean...

* * *

Dagoeneko hasia naiz Eguzkitzako teilatu zuritua ikusten, eta ves! Kakalea sartu ez zait bada! Halere nahiago dut kaka kanpoan libratu, komunean baino; komunean denbora asko pasatuz gero, sugea etortzen bait zaigu pixaren zulotik. Eta ikuiluan, behiei esnea xurgatzen dien bezala, bada guri ere peskadillatik heldu eta xurgatuko liguke «entre sol y sombra». Hori esaten du amak behinik behin. Denbora asko ez egoteko komunean eserita, alegia. Horregatik da kanpoan nahiago dudala libratzea...

Artotza baten erdian esaterako...

Bai. Eguzkitzako teilatu zuritua ikusten hasia naiz. Izan ere, hala bait dago elurrez betea, non orain ez bait du kontrasterik egiten paretetako zuriarekin. Nola orain dena den kolore igualekoa...

Mendikute ere, txuri-txuria dago.

Baina orain erreparatzen duzu baserrietako pareta zuriak, ez direla uste bezain bat zuriak. Ezta gutxiagorik ere. Beste zuri batekoak direla oso...

Ederra halere.

Aitak ezetz esango luke, baina ni kontentu nengoke, Eguzkitzara joan beharrik izango ez banu...

Gaur ezer gutxi mugitu da Joxelu laguntzeko. Klaro, berak tabernara bakarrik nahi du. Horrek ditu potroak, horrek, aita esaten duen legez. Nik ahopeka diot, badaezbadaere; bestela Erregek entzungo balute, ez lidateke aspaldiko partez espero dudan Niño Jexux hura utziko.

Eta orduan ez nuke pakerik emango etxean.

Luixa ere ez da prestatu laguntzera. Baina ez naiz harritzen. Koprenitzen diot. Izan ere, Eguzkitzara joateko potroak behar bait dira eta nola beste lekutara joateko prestatzen zaidan, bada nik barkatu egiten diot. Eta honela nago, bakarrik eta Eguzkitza bidean.

Eguzkitzan Matias bizi bait da.

Eta horregatik sartu zait kakalea, Matias bizi delako bertan. Eta seko erotuta dagoelako, hain zuzen ere.

Edozein urreratzen zaiola bere etxe ingurutara eta hor ateratzen zaio «hor da karretera», «hor da karretera», «karretera hor da» karraxika, guk zerbait egin izan bagenio bezala.

Eta guk ez diogu ezer egin.

Berak ditu kulpa guztiak. Hori esaten du aitak behinik. Lehengoan kontatu zizkidan lizar azpian sega pikatzen ari zela, Matiasen zortasunaren arrazoiak.

Ez omen da gaur goizeko kontua.

Karretera egin zutenekoa baizik.

Eta horretaz badira hamar urte. Ni oraindik jaio berria igual. Hiru urte besterik ez. Orduan egin zuten gure auzunera Tolosatik datorren karretera. Orain, itxiko ez itxiko, aita beldurak hartuta daukan hori, alegia.

Ordurarte, hilak ere gurdian edo bizkarrean bestela, eramaten zituzten Tolosako Santa Mariraino eta Kanpo Santura ondoren.

Baina, sasoi hartan, karretera egin zuten auzune bertaraino eta guztiontzat izan zen mesedea. Hori esaten zidan behintzat aitak, sega pikatzen ari zela, sega mailuarekin txingura joz behin eta berriro. Eta guztion konformidadea jasotzeko Eguzkitzara joan zirenean, ni orain noan legez, Matiasen ezetz borobilarekin topatu ziren. Ezetz eta ezetz, ez zegoela konforme eta ez zela egingo. Eta guztiontzat zen mesedea.

«Eta beretzat handiena» esan zidan aitak behingoz burua jasoz sega mailutik, nire aurpegi aldera.

Eta beretzat zen mesederik handiena. Zaharra bait dago orain eta edozein atxakea izanez gero, nola jaitsi gorputzar hori Tolosaraino? Legan, Gurutzeagako Inaxi zena bezala? Hori zen aitak esan zidana.

Hori eta Niño Jexux haber espero nueneko kontua.

Baina hori nola seguru dudan, bada berriro ekin nion galdetzeari, aitaren desbideratu nahiei jaramonik egin gabe. Eta aitak pelma ez izateko estrainekoz, baina gero kontatzeari lotu zitzaion eta inpentsan luzatu zidan nola karreterak Matiasen barruti eta siletatik pasatu behar zuen eta nola erabat zatitzen zituen terrenook, baina ez zegoela beste erremediorik, guztiontzat zela mesedegarria, horrela esan ziotela Matiasi...

Eta berak ezetz eta ezetz...

Barruti guztiak debalde emango zituela eta behar izango balitz lur-soroak; eta baratza behar balitz, baina Uheta gaine-

ko sagastia ez zuela aitaren semerik ikutuko. Hala esan omen zion Matiasek etxean azaldu zitzaion gizalarru bakoitzari: Apai-za, señoirita, alkatebarria... Zein ez zitzaion joan? Guztiontzat bait zen mesedegarria. Baina «que si quieres arroz Katalina» ez zutela Matiasen firmarik lortuko, meta-haga baina sendoa-go lotuko zitzaiola erabaki horri eta kitto orduan.

Horren besteko komeriak! Zer, eta sagasti batengatik.

Baina ez zen edozein sagasti Matiasentzat, geroago aitak argituko zidan bezala sagasti hura guztia, sagarrondo, sagarrondo bere alaba bakarra eta bion artean landatutakoa zen. Eta horregatik bera bizi zen artean, hango mihurarik ere ez zuen ikutzerik nahi.

Matias orain bakarrik bizi bait da, baina garai batetan bere alaba bakarrarekin bizi zen; egun trixte hartan, Uheta-ko sagastiaren inguruko leizezulo batetan amildu zenerarte, aita-alabak babarrunetarako pardak, urritza baten aldamenean, mozten ari zirelarik.

Alabaren hilotza ezin izan zuten leizezulotik atera.

Eta diotenez, gelditzen zitzaion oroimen bakarra sagasti hura nola zen, bada hura gorde nahi zuen. Ditxosozko karreterak, bestalde, leizezuloaren gainetik pasa beharra zeukan nahi eta nahiez, zergatik goikaldetik, terreno tupatsua bait zegoen eta behekaldeari berriz, ezin zitzaion lekurik lapurtu.

Eta beste leku batetik joateko munizioa behar.

Ni Eskolapiotara joateko behar dudan baino majo gehiago. Eta ez ziren gerra pasa berriko sasoi haiek munizio izatera zaletuak, arto koskola bat aurkitzea denuntzia gai zenerako. Eta gau batetan, sagasti guztia zilipurdika bota zioten Matiasi. Bere firma izan ala ez izan igual-igual zela, eta karreterak ezin zuela itxoin, bat zela hamaiken kontra, baten kutiziak ezin zuela besteen beharra mugatu eta horrelako hamaika arrazoi aipatu omen zuten.

Hamaika eta guztiontzat mesedegarria zelako kontua aida-nez. Eta beretzat lehenen...

Zer egin behar zuen gaixotuz gero? Eh? Legan jaitsi behar al zuten bada, Gurutzeagako Inaxi bezala?

Ez zen bada mutilkoxorra koprenitzeko!

Hori zen aitak esan zidana. Eta arrazoia zuen. Baina uste dut Matiaxek ere bazuela arrazoi pixka bat ere.

Pixka bat besterik ez balitz ere.

Bere alaba bakarra eta bion artean landatutako sagasti hura hankaz gora ikusi zuenean, hasi bazitzaion burua joaten; ez omen zen ezer izan, Uhetako leizezuloa harri txintxarritz bete eta gainean galipota zabaldu zuteneko une haren aldean. Alabaren hezur biguinak galipot beltzarekin nahasiak sentituko balitu, hasi omen zen karraxika kamineroen aurrean, kornortea galdu aurretik...

Eta iadanik, gaur, ez da Eguzkitzatik ia ateratzen. Eta ez du karreterarik ikutzen ere urte guztian zehar, biharko egunean ezezik. Eta ez du inor bere etxera inguratu dadin uzten, berehala hasten bait da «han da karretera», «han da karretera», «karretera han da» hor daukazue zuen inbentoa, honantza ez etorri esanez bezala...

Eta urtero bezala, niri tokatzen zait aurten ere abixua ematea...

Eta bestela ez zait inporta.

Baina etxe hori inguratzen duen baratzekeo harresi bajua ikusi orduko, kakalea sartzen zait. Eta inork ez daki, baina niri kakalea sartzen zait, Eguzkitzako leiho kristal gabekoa ikusten dudan bakoitzean, orain parez-pare ikusten dudan bezala, galtzak belaun pareraino jaitsita, alboko artotzatik begira hankak makurtuta, kokoriko.

Eta ez naiz askoz barrurago sartuko.

Gainera, Joxelu behin, jo egin omen zuan. Klaroke Joxelu oso bihurria nola den, bada... ez naiz harritzen. Bere amak eta nireak ere esaten dute oso bihurria dela, baina halere belarrondokoa eman ziola egia omen da eta hagineta minez egon

omen zen bizpahiru egunetan, luzatu zion zartakoarekin sagardo botela hotza masailetik kentzen ez zuelarik...

Eta ni ez naiz askoz barrurago sartuko.

Milianek, ez gehiegi hurbiltzeko kontuak aipatu bait dizkit eta Milianek asko daki; Eskolapioek ez dute-eta alferrik lanik egiten. Klaroke hori jakiteko ez da asko ikasi beharrik, Matias ezagutzearekin basta da.

Eta ni ez naiz askoz barrurago sartuko.

Luixak, berriz, kontuz ibiltzeko esan didalako, eta barkatzeko laguntzen ez baninduen. Ni harro sentitu naiz eta bar-katu egin diot irrifar zabal baten opariarekin.

Atarira iritsi naiz eta rau atera zait Matias akuiluarekin korrika batetan «han da karretera», «han da karretera», «karretera han da» hor daukazue zuen inbentoa, honantza ez azaldu esanez bezala. Eta bere aurrean korrika egiten nuen bitartean, bota diot arnas estuka hotsetan abixua:

—Telefonoz deitu dute zuretzat Matias, urteroko larrosa gurdikada haber noiz jasoko duzun. Presto daukazula dagoneko...!

«Agur Matias» bat bota diot baratza inguratzen duen haresitik, etortzerakoan lur elurtuan egindako arrastoetan hanka sartuz, suminik sartu ez zatzaidan erreparatzen.

Eta bitartean, Uheta inguruan eta leizezulo zaharraren parean, ea nori tokatuko ote zaion Tolosara lanera autoz doalarik, urteroko larrosa-meta baztertzea, etorri zait burura.

Kanpoko hotzak ez ditu berduko azpian babesten zaizkidan belarriak ikutzen, halere.